

**CUMHURBAŞKANININ HALK
TARAFINDAN SEÇİLMESİNİN
TÜRK DEMOKRATİKLEŞME
SÜRECİNE ETKİSİ**

Tuğba YOLCU

AKADEMİSYEN
KİTABEVİ

© Copyright 2019

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-605-258-385-2

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Kitap Adı

Cumhurbaşkanının Halk Tarafından
Seçilmesinin Türk Demokratikleşme Sürecine

Etkisi

Yayıncı Sertifika No

25465

Baskı ve Cilt

Sonçağ Matbaacılık

Yazar

Tuğba YOLCU

Bisac Code

POL016000

Yayın Koordinatörü

Yasin Dilmen

DOI

10.37609/akya.151

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

*Bana her zaman inanan ve daima varlığını içimde
hissedeceğim BABAMA ithafen...*

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	ix
Giriş	1

1. Bölüm

Türkiye’de Devlet, Cumhurbaşkanlığı ve

Demokratikleşme.....	5
1. Türkiye’de Devlet: Tarihsel ve Felsefi Arka Planı.....	5
2.1 Cumhuriyet Öncesi.....	5
2.2 Cumhuriyet Dönemi	12
3. Türkiye’de Demokratikleşme Dönemleri.....	17
3.1 1946 Çok Partili Hayata Geçiş.....	18
3.2 1950-1960 Dönemi	23
3.3 1960-1980 Dönemi	25
3.4 1980 Sonrası Dönem	28

2. Bölüm

Cumhuriyet Dönemi Türk Anayasalarında

Cumhurbaşkanı.....	33
1. 1921 Anayasası’nda Devlet Başkanı/ Cumhurbaşkanı	33
2. 1924 Anayasası’nda Cumhurbaşkanı	36
3. 1961 Anayasası’nda Cumhurbaşkanı	39
4. 1982 Anayasası’nda Cumhurbaşkanı	43
4.1 Aday Belirleme	44
4.2 Seçimi	45
4.3 Seçimin Finansmanı	47
4.4 Görev Ve Yetkileri	48

3. Bölüm

Cumhurbaşkanının

Seçilme Biçimi ve Demokratikleşme	53
1. Demokrasi, Temsili Demokrasi ve Katılımcı Demokrasi	53
2. Türkiye’nin Demokratikleşme Sürecinde Merkez-Çevre İlişkileri Ve Bürokratik Elitlerin Rolü	58

3. Cumhurbaşkanlığı Makamının Türkiye Cumhuriyeti Devlet Yapılanmasındaki Yeri Ve Taşıdığı Anlam.....	62
4. Türk Siyasal Hayatında Cumhurbaşkanı Seçimlerinin Yol Açtığı Siyasal Krizler.....	65
4.1 Tarihten Günümüze Cumhurbaşkanlığı Seçimleri.....	66
4.2 Krizlerin Genel Nedenleri	94
5. Cumhurbaşkanı'nın Seçilme Biçiminin Demokratikleşme İle İlişkisi.....	96
5.1 Cumhurbaşkanı'nın Seçilme Biçimindeki Değişmenin İfade Ettiği Anlam.....	96
5.2 Cumhurbaşkanı'nın Seçilme Biçimindeki Değişmenin Kriz Çözücü Yönleri	101
6. Cumhurbaşkanı Seçiminin Finansmanının Demokratikleşme İle İlişkisi.....	103
7. 2014 Yılı Cumhurbaşkanlığı Seçimi Üzerine Değerlendirme	105
Sonuç	111
Kaynakça.....	115

KISALTMALAR DİZELGESİ

AB	:Avrupa Birliği
ABD	:Amerika Birleşik Devletleri
AK Parti	:Adalet ve Kalkınma Partisi
ANAP	:Anavatan Partisi
AP	:Adalet Partisi
CHF	:Cumhuriyet Halk Fırkası
CHP	:Cumhuriyet Halk Partisi
CKMP	:Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi
DP	:Demokrat Parti
DPT	:Devlet Planlama Teşkilatı
DSP	:Demokratik Sol Parti
DYP	:Doęru Yol Partisi
HADEP	:Halkın Demokrasi Partisi
MBK	:Milli Birlik Komitesi
MGK	: Milli Güvenlik Konseyi
MHP	: Milliyetçi Hareket Partisi
RP	: Refah Partisi
s.s.	: Sayfa Sayısı
SCF	: Serbest Cumhuriyet Fırkası
SHP	: Sosyaldemokrat Halkçı Parti
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TCF	: Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası
TSK	: Türk Silahlı Kuvvetleri
v.d.	: ve diğerleri
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu
YTP	: Yeni Türkiye Partisi
TODAİE	: Türkiye Ortadoęu Amme İdaresi

ÖNSÖZ

Bu kitap 2013 yılında İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı doktora programında sunmuş olduğum aynı başlıklı teze dayanılarak hazırlanmıştır.

Demokratikleşme bir süreçtir ve bu sürecin birçok halkası vardır. Önemli bir anayasal değişikliğin demokratikleşmenin bir halkasını oluşturacağı düşünülerek konuya demokrasiye yaptığı etki açısından yaklaşılmıştır. Katılımcılık olgusu üzerinden yola çıkılarak yapılan anayasal değişikliğin demokrasiyi güçlendireceği savı öne sürülmekle birlikte dezavantajlı yönleri de ele alınarak bu tez hazırlanmıştır.

1961 Anayasası ile birlikte parlamenter sistemi tam olarak yaşamaya başlayan ülkemizde, 2007 anayasal değişikliği siyasal sistem üzerinde de etkili olmuştur. Cumhurbaşkanı'nın halk tarafından seçilmesi parlamenter sistemin özüne aykırı bir uygulamadır. Böyle bir anayasa değişikliğinin siyasal sisteme ve Türk demokratikleşmesine ne yönde katkı sağlayacağı tez içinde tartışılarak, bir çözümleme yapılmıştır. Konunun kapsam açısından ülkemizde yakın zamanda yaşanan siyasi ve hukuki bir olaya ait çözümleme yapması ile birlikte geçmiş deneyimleri de göz ardı etmemesi, teze daha kapsayıcı bir nitelik kazandırdığı kanaatindeyim.

Bu amaçla hazırlanan doktora tezimde öncelikle tezimin oluşmasında büyük pay sahibi olan Danışman hocam Prof. Dr. Ahmet KARADAĞ'a akademik anlamda katkısı bir yana göstermiş olduğu sabır, iyi niyet ve hoşgörüsünden dolayı teşekkürü bir borç bilirim.

Tez yazım sürecinde desteklerini esirgemeyen Tez İzleme Komitesi Başkanı ve eski danışmanım olan Prof. Dr. Selma KARATEPE'yi akademik olarak desteğini her daim görmekle birlikte yakın ilgi ve anlayışı, alçak gönüllülüğü, güler yüzü ile her zaman hatırlayarak, insani ilişkilerde de örnek alacağımı burada ifade etmek isterim.

Doktora öğrenimim boyunca desteklerini esirgemeyen anem Saime YOLCU, kardeşim Emre YOLCU ve ablalarıma teşekkür etmek isterim. İş arkadaşlarıma ve yakın arkadaşlarıma hoşgörü ve destekleri için de ayrıca teşekkür ederim.

Son olarak, tezin hata, kusur ve eksikliklerinden yazarın sorumlu olduğunu belirtmek isterim.

Tuğba YOLCU

KAYNAKÇA

- 1924 Anayasası, <http://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa24.htm>, Erişim Tarihi: 24.12.2012
- 1961 Anayasası, <http://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa61.htm>, Erişim Tarihi: 28.12.2012
- 1982 Anayasası , <http://www.tbmm.gov.tr/anayasa.htm>, Erişim Tarihi: 24.12.2012
- 2002 Milletvekili Genel Seçim Sonuçları, <http://www.ysk.gov.tr/ysk/docs/2002MilletvekiliSecimi/turkiye/milletvekilisayisi.pdf>Erişim Tarihi: 02.01.2013
- 2007 Referandum Sonuçları, <http://www.ysk.gov.tr/ysk/docs/2007Referandum/Sonuc/sonuc.pdf>, Erişim Tarihi: 27.07.2012
- 31/05/2007Tarihli ve 5678 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'nın Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun,http://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc091/kanuntbmmc091/kanuntbmmc09105678.pdf, Erişim Tarihi: 27.07.2012
- 5660 Sayılı Kanunun Geri Gönderilme Gerekçesi, <http://www.tccb.gov.tr/ahmet-necdet-sezerbasin-aciklamalari/494/60739/5660-sayili-kanun.html>, Erişim Tarihi: 27.07.2012
- AHMAD, Feroz (1993), *The Making of Modern Turkey*, London: Routledge
- AHMAD, Feroz (1996), *Demokrasi Sürecinde Türkiye (1945-1980)*, (Çev. A. Fethi), İstanbul: Hil Yayınları.
- AHMAD, Feroz (2009), *İttihatçılıktan Kemalizme*, İstanbul: Kaynak Yayınları.
- AHMAD, Feroz (2011), "Cumhuriyet Türkiye'sinde Siyaset ve Siyasi Partiler", Reşat Kasaba (ed.), *Modern Dünya da Türkiye*, Cilt:3, İstanbul: Kitap Yayınevi, ss.229-274.
- AKGÜN, Birol, Orhan GÖKÇE, Süleyman KARAÇOR (2002), "3 Kasım Seçimleri Anatomisi", *Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Çizgi Yayınları, Yıl:2, Sayı:4, ss.1-44.
- AKIN, Rıdvan (2009), *Gazi'den Günümüze Cumhurbaşkanlığı: 1923-2007*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- AKPINAR, Hakan (2001), 28 Şubat: "Postmodern" Darbenin Öyküsü, Ankara: Ümit Yayıncılık.
- AKŞİN, Sina (1997), "Siyasal Tarih 1789-1908", *Türkiye Tarihi III*, İstanbul: Cem Yayınevi.
- AKŞİN, Sina (2007), *Kısa Türkiye Tarihi*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

- AKTEL, Mehmet (2003), *Küreselleşme ve Türk Kamu Yönetimi*, Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- AKTÜRE, Sevgi (1987), *19. Yüzyıl Sonunda Anadolu Kenti Mekansal Yapı Çözümlemesi*, Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Basımı.
- AL, Hamza (2002), *Bilgi Toplumu ve Kamu Yönetiminde Paradigma Değişimi*, Ankara: Bilim Adamı Yayınları.
- ALBAYRAK, Mustafa (2004), *Türk Siyasi Tarihinde Demokrat Parti (1946- 1960)*, Ankara: Phoenix Yayınevi.
- ALTUĞ, Kurtul (1991), *27 Mayıs'tan 12 Mart'a*, İstanbul: Yılmaz Yayınları.
- Anayasa Düzeni Hakkında Kanun, Kanun No. 2324, Resmi Gazete: 28.10.1980 – 17145
- Anayasa Mahkemesi Kararı, Esas Sayısı: 2007/45 Karar Sayısı: 2007/54 Karar Günü: 1.5.2007
- ARCAYÜREK, Cüneyt (1985), *Çankaya'ya Giden Yol*, Ankara: Bilgi Yayınları.
- ARCAYÜREK, Cüneyt (2000), *Demokrasi Dönemecinde Üç Adam*, Ankara: Bilgi Yayınevi.
- ARCAYÜREK, Cüneyt (2002), *Çankaya Muhalefeti*, Ankara: Bilgi Yayınevi.
- ARSLAN, Zühtü (2000), "Devletin Hukuku, Hukuk Devleti ve Özgürlük Sarkacı", *Doğu Batı Dergisi*, Sayı 13, Kasım-Aralık-Ocak 2000-2001, Ankara, Felsefe Sanat ve Kültür Yayınları, ss. 65-85
- ASLAN, A., MİŞ, N. EREN, A., Türkiye'de Cumhurbaşkanlığının Demokratikleşmesi, SETA, Ağustos 2014 SAYI: 103 http://file.setav.org/Files/Pdf/20140808184540_turkiye%E2%80%99decumhurbaşkanligi%E2%80%99nin-demokratiklesmesi-pdf.pdf, Erişim Tarihi: 18.12.2017
- ATAAY, Faruk (2002), "Türkiye'de Neo-Liberalizm ve Parlamenter Siyasetin Krizi", *Praksis*, Sayı 5, Kış, ss.199-215.
- ATAR, Yavuz (2003), "Türk Anayasal Sisteminde Cumhurbaşkanının Seçimi, Görev Süresi, Yetkileri ve Parlamenter Sistem Gereklere Doğrultusunda Değişiklik Önerileri", *TBMM Anayasa Hukuku I. Uluslararası Sempozyumu*, 22-24 Nisan 2003, TBMM Başkanlığı Yayınları, Yayın No: 1.
- ATEŞ, Toktamış (2007), *Demokrasi, Siyasi Partiler ve Seçim*, İstanbul: Beta Yayınevi.
- AYBARS, Ergün (2000), *Türkiye Cumhuriyeti Tarihi*, İzmir: Ercan Kitabevi.
- BARBER, Benjamin (1995), *Güçlü Demokrasi: Yeni Bir Çağ İçin Katılımcı Siyaset*, (Çev. M. Beşikçi), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

- BATUR, Muhsin (1985), *Anılar ve Görüşler*, İstanbul: Milliyet Yayınları.
- BERKES, Niyazi (1975), *Türk Düşüncesinde Batı Sorunu*, Ankara: Bilgi Yayınları.
- BİRAND, Mehmet Ali (1991), *Demirkırat*, İstanbul: Doğan Kitap.
- BİRAND, Mehmet Ali, DÜNDAR, Can ve ÇAPLI, Bülent (2002), *12 Mart İhtilalin Pençesinde Demokrasi*, İstanbul: İmge Kitabevi.
- BİRAND, Mehmet Ali, Hikmet Bala, Rıdvan Akar (2006), *12 Eylül Türkiye'nin Miladı*, 5.Baskı, İstanbul: Doğan Kitap.
- BORATAV, Korkut (2002), *Türkiye Tarihi-Çağdaş Türkiye(1908-1980), İktisat Tarihi*, (Der.) S.Akşın,, İstanbul: Cem Yayınevi.
- BÖLÜKBAŞI, M. (2012), Milli Görüş'ten Muhafazakar Demokrasiye: Türkiye'de 28 Şubat Süreci Sonrası İslami Elitlerin Dönüşümü, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi Journal of the Human and Social Science Researches*, Cilt.1, Sayı:2 – Volume.1, Issue: 2, ss.166-187.
- BULUT, Sedef (2007), *Muhtıra Sonrası Demokratikleşme Hareketine Örnek Model Olarak 1973 Seçimleri*, Ankara: Berikan Yayınevi
- BURAN, Hasan (2005), "Türkiye'de Parlamento Seçimleri Yerel Seçimlerde Karşılaşılan Sorunlar", (Edt.) A. Küçük, S. Bakan, A. Karadağ,- *Türkiye'de Siyasal Hayat*, İstanbul: Aktüel Yayıncılık, ss.113-143.
- CİN, Halil ve AKYILMAZS. Gül (2000), *Tarihte Toplum ve Yönetim Tarzı Olarak Feodalite ve Osmanlı Düzeni*, Adana: Çağ Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.
- CİZRE, Ümit (1993), *AP-Ordu İlişkileri*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- CİZRE, Ümit (2001), "Egemen İdeoloji ve Türk Silahlı Kuvvetleri: Kavramsal ve İlişkisel Bir Analiz", (Der.)A. İnsel, *Modern Türkiye de Siyasi Düşünce: Kemalizm*, Cilt 2 İstanbul: İletişim Yayınları, ss.156-179.
- COŞAR, Simten (1999), "Türk Modernleşmesi: 'Aklileşme', 'Patoloji', 'Tıkanma', *Doğu Batı*, 8 Ağustos, Eylül, Ekim 1999, ss. 59-71.
- COŞKUN, Süleyman (1995), *Türkiye'de Politika (1920-1995)*, İstanbul: Cem Yayınevi.
- CUMHURBAŞKANLIĞI TARİHİ (2005), Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği Yayınları, Ankara.
- CUMHURBAŞKANI SEÇİMİ KANUNU (2012), 26 Ocak 2012 Tarihli Resmi Gazete, Sayı : 28185
- ÇAHA, Ömer (1994), "Osmanlıda Sivil Toplum", *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Sayı: 49, No: 3-4, Haziran, ss. 79-99.
- ÇAVDAR, Tevfik (1985), "Adalet Partisi," *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, Cilt 8, İstanbul: İletişim Yayınları, ss.2060-2068.

- ÇAVDAR, Tefik (2000), *Türkiye'nin Demokrasi Tarihi*(1950-1995), Ankara: İmge Kitapevi.
- DAĞI, İhsan (2004), "Rethinking Human Rights, Democracy and the West: Post-Islamist Intellectuals in Turkey", *Critical Middle Eastern Studies*, 13 pp:135-151.
- DEMİR, Şerif (2010), *Türk Siyasi Tarihinde Menderes*, İstanbul: Paraf Yayınları.
- DİNÇER, Ömer ve YILMAZ, C. (2003), *Değişimin Yönetimi İçin Yönetimde Değişim I*, Ankara: T.C. Başbakanlık.
- DURDUN, Davut (2001), *Demokrasi Sorunu ve Türk Demokrasisi*, İstanbul: Şehir Yayınları.
- EKİNCİ, Necdet (1997), *Türkiye'de Çok Partili Düzene Geçişte Dış Etkenler*, İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.
- ERDOĞAN, Mustafa (2009), *Türkiye'de Anayasalar ve Siyaset*, Ankara: Liberte Yayınları.
- ERGENÇ, Özer (1999), "Osmanlı Klasik Düzeni ve Özellikleri Üzerine Bazı Açıklamalar", *Yeni Türkiye Yayınları*, C. 4, Ankara, ss. 346-353.
- EROĞUL, Cem (1998), *Demokrat Parti Tarihi ve İdeolojisi*, Ankara: İmge Kitabevi.
- ERTUG, Celal (1997), *Çözumsuz Demokrasi*, Ankara: Bilgi Yayınları.
- ERTUNÇ, Ahmet Cemil (2004), *Cumhuriyetin Tarihi*, İstanbul: Pınar Yayınları.
- ERYILMAZ, Bilal (1992), *Tanzimat ve Yönetimde Modernleşme*, İstanbul: İşaret Yayınları.
- ERYILMAZ, Bilal (2001), *Kamu Yönetimi*, İstanbul: Erkam Matbaası.
- ERYILMAZ, Bilal (2008), *Bürokrasi ve Siyaset Bürokratik Devletten Etkin Yönetime*, İstanbul: Alfa Yayınevi.
- FİNCANCIOĞLU, Yurdakul (2000), *Demirel Demokrasinin Duraklama Yılları*, İstanbul: Büke Yayınları.
- GÖKBİLGİN, M. Tayyib (1977), *Osmanlı Müesseseleri Teşkilatı ve Medeniyeti Tarihine Genel Bakış*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Matbaası.
- GÖNENÇ, Levent ve ERGÜL Ozan (2002), "Yaşayan Anayasa 2001 Yılı Anayasa Gelişmeleri", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 2002/1 ss. 13-84
- GÖREN, Zafer (2006), *Anayasa Hukuku*, Ankara: Seçkin Yayınları.
- GÖZLER, Kemal (1998), *Kurucu İktidar*, Bursa: Ekin Kitabevi Yayınları.
- GÖZLER, Kemal (2011), *Türk Anayasa Hukuku Dersleri*, Bursa: Ekin Yayınevi.
- GÖZÜBÜYÜK, Şeref (2010), *Anayasa Hukuku*, Ankara: Turhan Kitabevi.

- GÜLALP, Haldun (1993), *Kapitalizm, Sınıflar ve Devlet*, İstanbul: Belge Yayınları.
- GÜLER, Ayman Birgül (1996), *Yeni Sağ ve Devletin Değişimi-Yapısal Uyarlama Politikaları*, Ankara: TODAİE Yayınları.
- GÜNGÖR, Erol (1990), *Dünden Bugünden Tarih-Kültür-Milliyetçilik*, İstanbul: Ötüken Yayınları.
- HALE, William (1996), *Türkiye’de Ordu ve Siyaset*, (Çev. A. Fethi), İstanbul: Hil Yayınları.
- HEPER, Metin (2006), *Türkiye’de Devlet Geleneği*, Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- HEPER, Metin (1999), *İsmet İnönü Yeni Bir Yorum Denemesi*, (Çev. S. Yalçın), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- İBA, Şaban (1998), *Ordu Devlet ve Siyaset*, İstanbul: Çivi Yazıları Yayınları.
- İNALCIK, Halil (1990), “Osmanlı Toplum Yapısının Evrimi”, (Çev. F. Unan-M. Özden), *Türkiye Günlüğü Dergisi*, Sayı: 11, ss.31-41
- İNALCIK, Halil (2004), *Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)*, (Çev. R. Sezer), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- İNALCIK, Halil (2009), *Osmanlı İmparatorluğu*, İstanbul: Eren Yayıncılık.
- İŞÇİ, Metin (1998), *Genel Olarak ve Türkiye’de Siyasal Değişme*, İstanbul: Der Yayınları.
- KAHRAMAN, H. Bülent ve KEYMAN, Fuat (1998), “Kemalizm, Oryantalizm ve Modernite”, *Doğu Batı*, Sayı:2, ss. 75-88.
- KALAYCIOĞLU, E. (2012), “Türkiye’de Halkoylamaları: Katılma mı, yürütme vesayeti mi?” *Demokrasi ve Siyasal Katılım*, Heinrich Böll Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği Uluslararası Konferans, ss. 68-75
- KALİBER, Alper (2007), “Türk Modernleşmesini Sorunsallaştıran Üç Ana Paradigma Üzerine”, (Edt.) Tanıl Bora ve Murat Gültekingil, *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce, Modernleşme ve Batıcılık*, 3. Cilt, Ankara: İletişim Yayınları, ss.107-124.
- KAPANI, Münici (2011), *Politika Bilimine Giriş*, Ankara: Bilgi Yayınevi.
- KARADAĞ, Ahmet (2006), “Sürdürülebilir Demokrasi”, *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 7(1): ss.75-101.
- KARPAT, H. Kemal (2002), *Osmanlı Modernleşmesi*, (Çev. A.Zorlu Durukan-K. Durukan), Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- KARPAT, H. Kemal (2008), *Türk Demokrasi Tarihi*, (Sosyal, Ekonomik, Kültürel Değerler), Ankara: İmge Kitapevi
- KARPAT, H. Kemal (2008a), “Osmanlı Tarihinin Dönemleri: Yapısal Bir Karşılaştırmalı Yaklaşım”, *Osmanlı ve Dünya, Osmanlı Devleti ve Dünya Tarihindeki Yeri*, İstanbul: Ufuk Kitapları.

- KARPAT, Kemal H.(2007), *Türkiye’de Siyasal Sistemin Evrimi 1876-1980*, Ankara: İmge Kitabevi.
- KAYA, A. Raşit (2002), “Siyasetsiz Seçimler Üzerine Tartışma Ögeleri”, *Doğu Batı*, Ankara. Yıl: 6, Sayı: 21, ss.169-177.
- KAYA, İ. (2009). “İslâm ve Modernlik Arasındaki İlişki: Çoğul Yorumlar ve Çoğul Deneyimler”, *Siyasal İslâm ve Liberalizm*, Der. Ayşen Uysal, İzmir: Yakın Kitabevi.
- KAZANCI, Metin (2004), *Kamuda ve Özel Kesimde Halkla İlişkiler*, Ankara: Turhan Kitabevi.
- KERSE, Ahmet (1973), *Türkiye’de 1961 Anayasası Göre Cumhurbaşkanlığı*, İstanbul: Sümer Matbaası.
- KEYDER, Çağlar (1990), *Türkiye’de Devlet ve Sınıflar*, (Çev. S. Tekay), 2. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.
- KILIÇBAY, M.Ali (1999), “Türk Modernleş(eme)mesi, Türk Post-Modernleşmesi”, *Doğu Batı Dergisi*, 8 Ağustos, Eylül, Ekim 1999, ss. 85-88.
- KIŞLALI, A. T. (2006). *Siyasal Sistemler: Siyasal Çatışma ve Uzlaşma*. 7.Basım. Ankara: İmge Kitabevi
- KIŞLALI, Ahmet Taner (1991), *Siyasal Sistemler*, Ankara: İmge Kitabevi.
- KOÇAK, Cemil (1996), *Türkiye’de Milli Şef Dönemi 1938-1945*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- KONGAR, Emre (1985), *Türkiye’nin Toplumsal Yapısı*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- KONGAR, Emre (1995), *Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği*, İstanbul: Bilgi Kitabevi.
- KONGAR, Emre (2002), *21. Yüzyılda Türkiye 2000’li Yıllarda Türkiye’nin Toplumsal Yapısı*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- KONGAR, Emre (2006), *Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği*, Ankara: Remzi.
- KONGAR, Emre (2008), *Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- KONYAR, Hürriyet (1999), *Ulus Gazetesi, CHP ve Kemalist İlkeler*, İstanbul: Bağlam Yayınları.
- KÖKER, Levent (2008), *Demokrasi, Eleştiri ve Türkiye*, Ankara: Dipnot Yayınları.
- KURU, Hanife (1996), “Türk Siyasal Yaşamında Adalet Partisi”, İzmir: *Dokuz Eylül Üniversitesi A.İ.İ.T.E.*,Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- LEWIS, Bernard (1992), *İslam’ın Siyasal Dili*, İstanbul: Rey Yayınları.
- LEWIS, Bernard (1996), *Modern Türkiye’nin Doğuşu*, (Çev. M. Kıratlı), Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

- LOMBARDI, Ben(1997), “Turkey: The Return of the Reluctant Generals?”, *Political Science Quarterly* 112 ss: 191-215.
- MANGIRCI, Faruk (1999), *Çankaya Savaşları*, Ankara: Tıkışık Matbaası.
- MARDİN Şerif (1985), “Yeni Osmanlılar ve Siyasî Fikirleri”, *Tanzimat’tan Günümüze Türkiye Ansiklopedisi* C.VI, s.s.(1698-1701), İstanbul: İletişim Yayınları.
- MARDİN, Ş. (2014), “Türk Siyasetini Açıklayabilecek Bir Anahtar Merkez-Çevre İlişkileri”, *Türk Siyasal Hayatı*, Ed. E. Kalaycıoğlu-A.Y. Sarıbay, Sentez yayınları, Bursa, ss.115-149
- MARDİN, Şerif (1992), *Türkiye’de Toplum ve Siyaset*, (Der.)M. Türköne-T.Önder, 3. bs. İstanbul: İletişim Yayınları.
- MARDİN, Şerif (1994), *Türk Modernleşmesi*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- MARDİN, Şerif (1998), *Yeni Osmanlı Düşüncesinin Doğuşu*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- MARDİN, Şerif (2002), “Yenileşme Dinamiğinin Temelleri ve Atatürk”, *Türkiye’de Toplum ve Siyaset Makaleler 1*, (Der.) M. Türköne ve T. Önder, İstanbul: İletişim Yayınları.
- MARDİN, Şerif (2003), “Türk Siyasetini Açıklayabilecek Bir Anahtar: Merkez-Çevre İlişkileri” (Der.) M. Türköne ve T. Önder, *Türkiye’de Toplum ve Siyaset (Makaleler 1)*, İstanbul: İletişim ss. 35-77
- MERT, Nuray (2007), *Merkez Sağın Kısa Tarihi*, İstanbul: Selis Kitaplar.
- MURADOĞLU, Abdullah (2001), *Köşkteki Hakim*, İstanbul: Anka Yayınları.
- NİRAY, Nasır, DENİZ, Didem (2009), *Geçmişten Günümüze Türkiye’de Demokrasi ve Siyasal Kültür Paradigmaları*, (Ed.) Nasır NİRAY, Siyasî Kültür Yazıları, İstanbul: Derin Yayınları.
- NORRIS, Pippe (1999), *Critical Citizens: Global Support for Democratic Government*, New York: Oxford University Press.
- ONAR, Erdal (2008), *1982 Anayasa’nın 2007 Yılında 5678 Sayılı Kanunla Değiştirilmesi Süreci üzerine Düşünceler*, Ankara: Yetkin Yayınları.
- ORTAYLI, İlber (1983), *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*, İstanbul: Hil Yayınları.
- ORTAYLI, İlber (2008), *Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi*, Ankara: Cedit Neşriyat Yayınları.
- ÖNDER, Salih (2007), *Türk Parlamenter Sisteminde Cumhurbaşkanı’nın Rolü*, Ankara: Turhan Yayınevi.
- ÖNGİDER, Seyfi (2006), *Çankaya’nın Bütün Adamları*, İstanbul: Aykırı Yayıncılık.

- ÖZBUDUN, Ergun (1995), "Türkiye'de Devlet Seçkinleri ve Demokratik Siyasi Kültür", *Türkiye'de Demokratik Siyasi Kültür*, (Edt.) E. Özbudun vd., Ankara: Türk Demokrasi Vakfı Yayınları.
- ÖZBUDUN, Ergun (2010), *Türk Anayasa Hukuku*, Ankara: Yetkin Yayınları.
- ÖZBUDUN, Ergun (2008), *1921 Anayasası*, Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.
- ÖZDAĞ, Ümit (1991), *Ordu-Siyaset İlişkisi*, İstanbul: Gündoğan Yayınları.
- ÖZDEMİR, Hikmet (1994), *Ordunun Olağandışı Rolü*, İstanbul: İz Yayınları.
- ÖZDEMİR, Hikmet (2000), "Siyasal Tarih (1960-80)", (Edt.) S. Akşin, *Türkiye Tarihi 4 Çağdaş Türkiye (1908-1980)*, İstanbul: Cem Yayınları.
- ÖZGEN, İhsan Fuat (2007), *Cumhuriyet Döneminde Celal Bayar'ın Siyasi ve İktisadi Faaliyetleri (1923-27 Mayıs 1960)*, İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiye Araştırmaları Enstitüsü.
- ÖZİPEK, B.Berat (2004), "28 Şubat ve İslamcılar", (Haz.) T. Bora ve M. Gültekingil, *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce, İslamcılık*, Cilt:6, İstanbul: İletişim Yayınları, ss.. 640 – 651
- ÖZKAN, Necati (2004), *Seçim Kazandıran Kampanyalar*, İstanbul: Mediacat Kitapları.
- ÖZTEKİN, Ali (2001), *Siyaset Bilimine Giriş*, Ankara: Siyasal Kitapevi.
- ÖZTUNA, Yılmaz vd. (1987), *Türkiye'de Askeri Müdahaleler*, İstanbul: Tercüman Yayınları.
- ÖZTÜRK, Metin (1993), *Ordu ve Politika*, Ankara: Gündoğan Yayınları.
- PARLA, Taha (1991), *Türkiye'de Anayasalar*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- PUSTU, Yusuf (2007), "Osmanlı-Türk Devlet Geleneğinde Modernleştirici Unsur Olarak Bürokratik Elitler", *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 9 / 2 (2007) Ss. 197 – 214
- ROUSSEAU, Jean-Jacques (2001), *Toplum Sözleşmesi* (Çev. V. Günyo), İstanbul: Can Yayınları.
- SABUNCU, Yavuz (2005), *Anayasaya Giriş*, Ankara: İmaj Yayıncılık.
- SAĞIR, Ö. M. ve KARKIN N. (2005). Demokrasinin Güncel Sorunları ve Demokratik Paradokslar. *Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi*, 5 (10), 1-25.
- SARIBAY, Ali Yaşar (2008), *Yurttaşlık ve Katılımcı Demokrasi* <http://www.siyasaliletisim.org/ariv/analiz/388-yurttalk-ve-katilmc-demokrasi.html>, Erişim Tarihi: 30.12.2010.
- SARTORI, Gavonni (1996), *Demokrasi Teorisine Geri Dönüş* (Çev. T. Karamustafaoğlu ve M. Turhan) Ankara: Yetkin.

- SCHMIDT, Manfred G. (2002), *Demokrasi Kuramlarına Giriş*, (Çev. M. E. Köktaş), Ankara: Vadi Yayınları.
- SENCER, Muzaffer (1984), “Osmanlı İmparatorluğunda Tanzimat Sonrası Siyasal ve Yönetimsel Gelişmeler”, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt: 17, Sayı: 3, ss.46-71.
- SENCER, Muzaffer (1992), *Türkiye’nin Yönetim Yapısı*, İstanbul: Alan Yayıncılık.
- SEYİDOĞLU, Halil (1999), *Ekonomik Terimler Ansiklopedik Sözlük*, İstanbul: Güzem Can Yayınları.
- SEZEN, Seziye (1999), *Türkiye’de Planlama*, Ankara: TODAİE Yayınları.
- SEZGİNER, Murat (2010), *Günümüz Demokrasilerinde Kuvvetler İlişkisi ve 1982 Anayasası’nda Sorunlar*, Ankara: Seçkin Yayınları.
- SHAW, Stanford (1994), *Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye I*, (Çev. M. Harmancı), İstanbul: E Yayınları.
- SHAW, Stanford (1994), *Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye I*, (Çev. M. Harmancı), İstanbul: E Yayınları.
- SHILS, Edward (2002), “Merkez ve Çevre” (Çeviri: Yusuf Ziya Çelikkaya), *Türkiye Günlüğü* (70):86-96.
- SİVEREKLİ, Esra (2001), “Yerelleşme ve Yerel Demokrasi”, *Türk İdare Dergisi*, Sayı: 431, ss.121-133.
- SOYSAL, Mümtaz (1993), *Anayasanın Anlamı*, Ankara: Gerçek Yayınları.
- ŞAYLAN, Gencay (1995), *Değişim, Küreselleşme ve Devletin Yeni İşlevi*, Ankara: İmge Kitabevi.
- ŞAYLAN, Gencay. (1976), “Mülki İdare Sitemimizin Belirleyici Özelliği Merkezcilik ve Günümüz İdare Amirlik Sitemini Nitelendiren Eğilim Siyasal Yapı Bütünleşmesi”, *Türkiye’de Mülki İdare Amirliği*, (Ed.) Kurthan Fişek, Ankara
- ŞEYLAN, Gencay (2000), “Kamu Yönetimi Disiplininde Bunalım ve Yeni Açılımlar Üzerine Düşünceler”, *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt: 33, Sayı: 2, ss.1-22.
- TANERİ, Aydın (1974), *Osmanlı İmparatorluğu’nun Kuruluş Döneminde Vezir-i Azamlık (1299- 1453)*, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- TANİLLİ, Server (2007), *Devlet ve Demokrasi*, İstanbul: Alkım Yayınları.
- TANÖR, Bülent (1994), *İki Anayasa 1961-1982*, İstanbul: Beta Yayınları.
- TANÖR, Bülent (2002), “Siyasal Tarih 1980-1995”, (Der.) B. Tanör, K. Boratav, S. Akşin, *Bugünkü Türkiye 1980-1995*, İstanbul: Cem Yayınları.

- TANÖR, Bülent (2005), “Siyasal Tarih”, (Der.) Sina Akşin vd., *Yakınçağ Türkiye Tarihi* İstanbul: Milliyet Yayınları.
- TANÖR, Bülent (2007), *Osmanlı-Türk Anayasal Gelişmeleri*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- TANÖR, Bülent, YÜZBAŞIOĞLU, N. (2009), *1982 Anayasası'na Göre Türk Anayasa Hukuku*, İstanbul: Beta Yayınları.
- TBMM Başkanlığı, https://www.tbmm.gov.tr/eyayin/GAZETELER/WEB/MECLIS%20BULTENI/2469_2014_0000_0198_0000/0009.pdf, Erişim Tarihi: 18.12.2017
- TBMM Meclisi Genel Kurul Tutanağı 22. Dönem 5. Yasama Yılı 101. Birleşim www.tbmm.gov.tr, Erişim Tarihi: 22.10.2012
- TBMM Tutanak Dergisi, 18. Dönem, Cilt:33, www.tbmm.gov.tr, Erişim Tarihi: 22.10.2012
- TBMM Tutanak Dergisi, 19. Dönem, Cilt: 35, www.tbmm.gov.tr, Erişim Tarihi: 22.10.2012
- TBMM Tutanak Dergisi, 21.Dönem, Cilt: 32, www.tbmm.gov.tr, Erişim Tarihi: 22.10.2012
- TBMM Tutanak Dergisi, 22. Dönem, 5. Yasama Yılı, 96. Birleşim, www.tbmm.gov.tr, Erişim Tarihi: 22.10.2012
- TEMUÇİN Faik Ertan (1995), “Osmanlı Devleti’nde Anayasalı Rejime Geçiş (1876 Kanun-ı Esasi’si)”, *Ankara H.Ü. Edebiyat Fakültesi Dergisi*, C. 12, s.s.98-120.
- Teşkilatı Esasiye Kanunu Kanunu No:85 <http://www.tbmm.gov.tr/ana-yasa/anayasa21.htm>, Erişim Tarihi: 15. 12. 2010
- Teşkilatı Esasiye Kanununun Bazı Mevaddının Tavzihan Tadiline Dair Kanun, http://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc002/kanuntbmmc002/kanuntbmmc00200364.pdf, Erişim Tarihi: 22.10.2012
- TEZİÇ, Erdoğan (1976), *100 Soruda Siyasi Partiler*, İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- TEZİÇ, Erdoğan (2010), “Siyaset Hukuka Uymalıdır” konulu söyleşi, (Hazırlayan: Leyla Tavşanoğlu), 28 Şubat 2010 Pazar, Cumhuriyet Gazetesi, s. 14
- TİMUR, Taner (1998), *Osmanlı Kimliği*, 3. baskı, Ankara: İmge Kitabevi
- TİMUR, Taner (2000), *Küreselleşme ve Demokrasi Krizi*, Ankara: İmge Kitabevi,
- TİMUR, Taner (2003), *Türkiye’de Çok Partili Hayata Geçiş*, İstanbul: İmge Yayınevi.
- TOKER, Metin (1990), *Demokrasimizin İsmet Paşalı Yılları*, Ankara: Bilgi Yayınları.

- TOKER, Yalçın (1994), *Cumhuriyet Kavgaları ve Türk Cumhurbaşkanları*, İstanbul: Toker Yayınları.
- TORUN, Esma (2006), *II. Dünya Savaşı Sonrası Türkiye’de Kültürel Değişimler İç ve Dış Etkenler (1945-1960)*, Antalya: Yeniden Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Yayınları.
- TOURAINÉ, Alain (2004), *Demokrasi Nedir?*, (Çev. O. Kunal), İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.
- TÖKİN, F.Hüsrev (1965), *Türk Tarihinde Siyasi Partiler ve Siyasi Düşüncenin Gelişmesi (1839-1965)* İstanbul: Elif Yayınları.
- TUNAYA, Tarık Zafer (1952), *Türkiye’de Siyasi Partiler, 1859-1952*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- TUNCCEL , Gökhan ve Bekir Gündoğmuş (2012), “Türkiye Siyasetinde Merkez-Çevrenin Dönüşümü ve Geleneksel Merkezin Konumlanma Sorunu.” Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 14/3 (2012):137-158.
- TURAN, Şerafettin (1999), *Türk Devrim Tarihi*, 4. Kitap, Ankara: Bilgi Yayınevi.
- TURGUT, Mehmet (1993), *Siyasetten Kesitler*, İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- TURGUT, Nükhet (1986), “Türkiye’de Siyasal Muhalefet Olgusu ve Anlayışı”, (Ed.) Ersin Kalaycıoğlu, Ali Yasar Sarıbay, *Türk Siyasal Hayatının Gelişimi*, İstanbul: Beta Yayınları.
- TURHAN, Mehmet (1969), *Kültür Değişimleri*, 100 Temel Eser, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- TÜRKDOĞAN, Orhan (1999), *Milli Kimliğin Yükselişi*, İstanbul: Alfa Yayınları.
- TÜRKDOĞAN, Orhan (2002), *Osmanlıdan Günümüze Türk Toplum Yapısı*, İstanbul: Çamlıca Yayınları.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, Kanun No. 5678 Kabul Tarihi: 31/05/2007, <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5678.html>, Erişim Tarihi: 18.12.2017
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Kanun No. 6771 Kabul Tarihi:21/01/2017, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/02/20170211-1.htm>, Erişim Tarihi: 01.02.2018
- Türkiye’nin 12. Cumhurbaşkanı Erdoğan http://www.bbc.com/turkce/haberler/2014/08/140810_cumhurbaskanligi_secim, Erişim Tarihi: 01.02.2018
- UBICINI, M. Abdolonyme (2000), *Türkiye Mektupları*, (Çev. C. Karaağaçlı), C. 2, Tercüman 1001 Temel Eser.

- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı (1986), *Çandarlı Vezir Ailesi*, 2.baskı Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- ÜLKEN, H. Ziya (1998), *Türkiye’de Çağdaş Düşünce Tarihi*, İstanbul: Ülken Yayınları.
- ÜNAL, Mehmet Ali (1998), *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, 2. baskı, Isparta: Kardelen Kitabevi.
- VERGİN, Nur (2007), “Merkeze Talip Bir Partinin Önlenemez Yükselişi”, *Türkiye Günlüğü*, Sayı: 90, s.66-76
- VERNEY, Douglas V. (2004), “Parliamentary Government and Presidential Government”, (Edt.) Arend Lijphart, *Parliamentary versus Presidential Government*, Oxford: Oxford University Pres.
- World Value Survey, <http://www.worldvaluessurvey.org/WVSDocumentationWV6.jsp>, Erişim Tarihi: 18.12.2017
- YAZICI, Serap (1997), *Türkiye’de Askeri Müdahalelerin Anayasal Etkileri*, Ankara: Yetkin Yayınları.
- YAZICI, Serap (2011), *Başkanlık ve Yarı - Başkanlık Sistemleri Türkiye İçin Bir Değerlendirme*, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- YETKİN, Çetin (1983), *Türkiye’de Tek Parti Yönetimi*, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- YILDIZ, Ahmet. “AK Parti’nin Yeni Muhafazakar Demokratiği: Türkiye Siyasetinde Adlandırma Problemi”, *Liberal Düşünce Dergisi*, 2004, Yıl:9, Sayı: 34.
- YILMAZ, Ensar (2008), *Türkiye’nin Demokrasiye Geçiş Yılları 1946-1950*, İstanbul: Birey Yayıncılık.
- YOKUŞ, Sevtap (2004), *1982 Anayasası’na Göre Cumhurbaşkanının Anayasa Değişikliklerine, Yasalara ve Kanun Hükmündeki Kararnamelere İlişkin Yetkileri*, Bülent Tanör Armağanı, İstanbul: Legal Yayıncılık.
- YÜCEL, Bülent (2009), *Parlamentar Hükümet Sisteminin Rasyonelleştirilmesi ve Türkiye Örneği*, Ankara: Adalet Yayınevi.
- ZÜRCHER, Eric Jan (2008), *Modernleşen Türkiye’nin Tarihi*, (Çev. Y. Gönen), İstanbul: İletişim Yayınları.